

8 • SINIF

VIDEO ÇÖZÜM İÇİN
KAREKODU OKUTUNUZ.

TÜRKÇE

Defter Kitap

BİLHAN UĞURLU

HARUN GÜNDOĞDU

PINAR KISACIK

AHMET KOÇ

ADNAN ŞAHİN

KADİR UZUN

EMRAH TURGUT

İBRAHİM ÇELİK

ABDULKADİR UÇKAN

ABDULHAMİT EMEKLİ

YAYIN KOORDİNATÖRÜ

HÜLYA BODUKCU
KAZIM EMEKLİ

EDİTÖR

RAMAZAN ATAK
MÜMİNE TORUN

DİZGİ
GRAFİK TASARIM

BİLHAN UĞURLU
HARUN GÜNDOĞDU
AHMET KOÇ

YAZAR

BASIM YERİ

Copyright©

Bu kitabın her hakkı yayınevine aittir.

Hangi amaçla olursa olsun bu kitabın tamamının ya da bir kısmının kitabı yayınlayan yayınevinin önceden izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayınlanması ve depolanması yasaktır.

ISBN: 978-625-7870-82-5

Sevgili Öğrenciler,

Eğitim modelinin güncellendiği; biyolojik, dijital ve fiziksel çağa doğru ilerlediğimiz bu süreçte sınavların amaç değil araç olarak yapılandırılması söz konusu. Bu kapsamda “Liselere Giriş” ve diğer sınavlarda sizden sadece soru çözmeniz değil; günlük hayatla ilişkilendirme, problem çözme, sorgulama, analiz etme gibi üst düzey bilişsel becerileri kullanmanız istenmektedir.

Mozaik Yayınları olarak deneyimli ve fenomen kadromuzla “İntro Defter Kitap” serimizi hazırlarken bilgiyi öğrenme, öğrendiğini kavrama ve kavradığını uygulama işleyişini merkezine alan bir yaklaşımı benimsedik. Bu doğrultuda kitabımızı tamamen kazanımlara uygun, basitten karmaşığa ve günlük hayat ile ilişkilendirerek hazırladık.

Mozaik İntro Defter Kitap Serimizde,

Öğrenme Alanı; ilgili kazanım detaylı konu anlatımı

Etkinlik; ilgili kazanımın etkinlik uygulamaları

Kazanım Testi; ilgili kazanımın temel düzeydeki testi

Konu Kavrama Testi; ilgili konunun kavrama düzeyindeki testi

Yazılıya Hazırlık; 2 dönemdeki 4 yazılıya hazırlık çalışmaları

Bölümleri yer almaktadır. Bu bölümleri belirtildiği gibi hiyerarşik bir düzende ele alarak sizde kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesini amaçladık.

Kitabımıza katkılarından dolayı Güler ONAT, Barış ÜNLÜ, İrfan ASLAN ve Mustafa YILMAZ'a ayrı ayrı teşekkür ederiz.

Kitabımızın öğretmenlerimizin değerli emeklerine bir destek, öğrencilerimizin değerli çalışmalarına bir kaynak olması umuduyla...

Abdulhamit EMEKLİ
Mozaik Yayınları Koordinatörü

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM

☞ SÖZCÜKTE ANLAM

Sözcükte Anlam Özellikleri.....	9
Kazanım Testi - 1.....	13
Sözcükler Arası Anlam İlişkileri - 1.....	15
Kazanım Testi - 2.....	19
Sözcükler Arası Anlam İlişkileri - 2.....	21
Kazanım Testi - 3.....	25
Söz Öbekleri.....	27
Kazanım Testi - 4.....	31
Söz Sanatları.....	33
Kazanım Testi - 5.....	37
Konu Kavrama Testi (Sözcükte Anlam).....	39
Atasözleri.....	41
Kazanım Testi - 1.....	44
Deyimler.....	46
Kazanım Testi - 2.....	49
Konu Kavrama Testi (Atasözleri ve Deyimler).....	51
I. Dönem I. Yazılı Sınavı.....	53
Dinleme ve Konuşma Sınavları.....	55
Yazma Etkinliği.....	56

2. BÖLÜM

☞ CÜMLEDE ANLAM

Anlatımına Göre Cümleler.....	59
Kazanım Testi - 1.....	62
Cümlede Anlam İlişkileri.....	64
Kazanım Testi - 2.....	68
Cümlede Kavramlar.....	70
Kazanım Testi - 3.....	74
Cümlede Duygular.....	76
Kazanım Testi - 4.....	80
Cümle Yorumlama.....	82
Kazanım Testi - 5.....	85
Konu Kavrama Testi (Cümlede Anlam).....	87
I. Dönem II. Yazılı Sınavı.....	89
Dinleme ve Konuşma Sınavları.....	91
Yazma Etkinliği.....	92

3. BÖLÜM

☞ PARAGRAFTA ANLAM

Konu - Başlık - Anahtar Sözcük.....	95
Kazanım Testi - 1.....	98
Ana Düşünce - Şiirde Duygu - Yardımcı Düşünce.....	100
Kazanım Testi - 2.....	103
Metinde Soru - Cevap, Metin Tamamlama.....	105
Kazanım Testi - 3.....	108
Parça Oluşturma, Parça Bölme, Akışı Bozan Cümle, Paragrafın Bölümleri.....	110
Kazanım Testi - 4.....	114
Anlatım Teknikleri.....	116
Kazanım Testi - 5.....	120
Düşünceyi Geliştirme Yolları.....	122
Kazanım Testi - 6.....	126
Hikâye Unsurları, Metinde Karakter.....	128
Kazanım Testi - 7.....	131
Anlatım İlkeleri - Anlatıcı Türleri.....	133
Kazanım Testi - 8.....	137
Konu Kavrama Testi (Paragrafta Anlam).....	139

4. BÖLÜM

☞ GÖRSEL YORUMLAMA VE SÖZEL MANTIK

Görsel Okuma / Yorumlama.....	143
Kazanım Testi - 1.....	157
Kazanım Testi - 2.....	160
Sözel Mantık.....	163
Kazanım Testi - 3.....	168
Konu Kavrama Testi.....	172

5. BÖLÜM

☞ DİL BİLGİSİ

İsim-Fiil, Sıfat-Fiil	181
Kazanım Testi - 1	187
Zarf-Fiil	189
Kazanım Testi - 2	194
Konu Kavrama Testi (Fiilimsiler)	196
Temel Öğeler.....	198
Kazanım Testi - 1	205
Yardımcı Öğeler.....	207
Kazanım Testi - 2	215
Konu Kavrama Testi (Cümlelerin Öğeleri)	217
Fiilde Çatı.....	219
Kazanım Testi	225
Konu Kavrama Testi (Fiilde Çatı)	227
Yüklem Türüne Göre - Yüklem Yerine Göre Cümleler	229
Kazanım Testi - 1	234
Anlamına Göre - Yapısına Göre Cümleler.....	236
Kazanım Testi - 2	244
Konu Kavrama Testi (Cümle Türleri)	246
Anlatım Bozuklukları	248
Kazanım Testi	254
Konu Kavrama Testi (Anlatım Bozukluğu)	256
II. Dönem I. Yazılı Sınavı.....	258
Dinleme ve Konuşma Sınavları.....	260
Yazma Etkinliği	261

6. BÖLÜM

☞ YAZIM KURALLARI - NOKTALAMA İŞARETLERİ - METİN TÜRÜ

YAZIM KURALLARI	
Büyük Harflerin Kullanıldığı Yerler - Sayıların Yazımı	265
Kazanım Testi - 1	272
Diğer Yazım Kuralları	274
Kazanım Testi - 2	282
Konu Kavrama Testi (Yazım Kuralları)	284
Nokta - Virgül.....	286
Kazanım Testi - 1	291
Diğer Noktalama İşaretleri	293
Kazanım Testi - 2	300
Konu Kavrama Testi (Noktalama İşaretleri)	302
Olay Yazıları	304
Kazanım Testi - 1	308
Düşünce Yazıları	310
Medya Metinleri	312
Kazanım Testi - 2	316
Konu Kavrama Testi (Metin Türleri)	318
II. Dönem II. Yazılı Sınavı.....	320
Dinleme ve Konuşma Sınavları.....	322
Yazma Etkinliği	323
Cevap Anahtarı.....	325

DEFTERİMİ TANIYORUM

ÖĞRENME ALANI

İlgili kazanımın detaylı bir şekilde konu anlatımı yer almaktadır.

ETKİNLİK

İlgili kazanıma ait bol sayıda ve çeşitlikte etkinlikler yer almaktadır.

KAZANIM TESTİ

İlgili kazanıma ait temel düzeyde soruların yer aldığı, kazanımın pekiştirilmesinin amaçlandığı bölümdür.

YAZILIYA HAZIRLIK

Yıllık plana göre yazılı tarihlerinin olduğu konuları kapsayacak şekilde hazırlanan çalışmalardır.

KONU KAVRAMA TESTİ

İlgili konuya ait kazanımların kavrama düzeyindeki sorularla öğrenilip öğrenilmediğinin test edildiği bölümdür.

NOTLARIM

Lined area for notes, consisting of multiple horizontal lines.

A B C...

SÖZCÜKTE ANLAM

BÖLÜM

1

SÖZCÜKTE ANLAM

- 8.2.5.** : Kelimeleri anlamlarına uygun kullanır.
- 8.3.5.** : Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.
- 8.3.7.** : Metindeki söz sanatlarını tespit eder.
- 8.3.10.** : Geçiş ve bağlantı ifadelerinin metnin anlamına olan katkısını değerlendirir.

ATASÖZLERİ VE DEYİMLER

- 8.3.6.** : Deyim, atasözü ve özdeyişlerin metne katkısını belirler.

NOTLARIM

8.2.5.: Kelimeleri anlamlarına uygun kullanır.

8.3.5.: Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.

Video Konu Anlatım
İçin Karekodu Okutunuz.

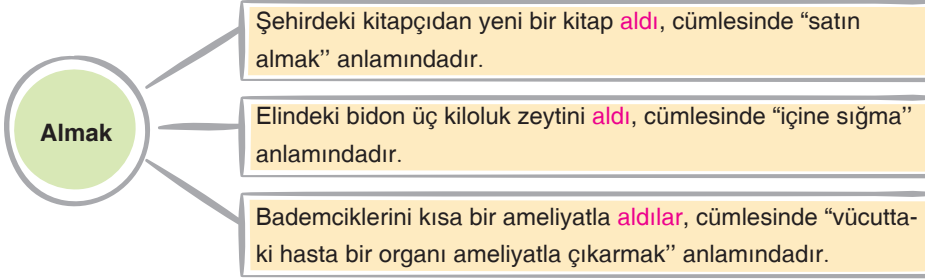
mozaik yayınları

SÖZCÜKTE ANLAM

ÇOK ANLAMLILIK

Dilin anlamlı en küçük parçasına sözcük denir. Sözcükler, dilimizdeki kavramları ve nesneleri karşılar. Sözcükler, bir anlamı karşılarken anlam genişlemesine uğrayarak zamanla ilk anlamının dışında yeni anlamlar kazanır. Birden fazla anlamı olan bu sözcüklere **çok anlamlı sözcükler** denir.

Bir sözcük, hem gerçek hem mecaz hem de terim anlamda kullanılabilir. Bu anlamlar o sözcüğün "çok anlamlı" olduğunu gösterir.

Safiye, sürekli evdeki **perdeleri** yıkıyordu.

Gerçek anlam

Bilmediği bir şeyi duyunca gözlerindeki **perde** kalkıverdi.

Mecaz anlam

Oyunun ikinci **perdesi** de oldukça beğenildi.

Terim anlam

GERÇEK ANLAM

Bir sözcüğün söylendiğinde akla gelen ilk anlamına **gerçek anlam** denir.

Bir sözcüğün birden çok gerçek anlamı olabilir.

- Torbalardan **ağır** olanı babası, **hafif** olanı annesi aldı.
Gerçek anlam **Gerçek anlam**
- Türkçe sınavına çalışmak için onu evlerine **çağır**mıştı.
- Yanında **getirdiği** yemeklerin **kokusu** arabanın içine yayılmıştı.
- Pencereyi** açarak içeri temiz hava girmesini sağladı.
- Rüzgârlı ve soğuk havaları sevmem.
- Ekmekleri **keserek** sofraya getirdi.

BİLGİ KUTUSU

Bir sözcük, kullanıldığı cümleye göre farklı anlamlar kazanabilir. Örnek:
• Sıkıcı, **kuru** bir hayatı vardı.
(Heyecanı, tadı olmayan, tekdüze)
• Kuru bir anlatımla dinleyenleri bunalttı.
(Akıcı olmayan, duygudan yoksun)

DOĞRU / YANLIŞ

- Kumaş dikmeyi biliyorum.
- İngilizceyi iyi biliyorum.

"bilmek" sözcüğü bu cümlelerde iki farklı anlamda kullanılmıştır.

☒ DOĞRU

☐ YANLIŞ

BİLGİ KUTUSU

"Sözlük anlamı", "ilk anlam" ya da "temel anlam" ifadeleri gerçek anlam yerine kullanılabilir.

NOTLARIM

BİLGİ KUTUSU

Bir sözcüğün birden fazla terim anlamı olabilir.

Örnek:

- Köklü sayılar konusuna giriş yaptık. (Matematik)
- Dilimizde hiçbir ek almamış sözcüklere kök denir. (Türkçe)
- Bitkiler besinlerini köklerinden alır. (Biyoloji)

İŞARETLİYORUM

Bu açıdan bakarak denizi göremezsin, biraz sağa doğru git.

Altı çizili sözcüğün anlam özelliğini işaretleyiniz.

- ☐ Gerçek anlam
- ☐ Mecaz anlam
- ☐ Terim anlam

EVET / HAYIR

“Derin düşüncelere daldı.”

cümlesinde “derin” sözcüğü mecaz anlamlıdır.

☒ EVET

☐ HAYIR

UNUTMAYALIM

Bilim, sanat, meslek dallarının adları terim anlam değildir. Örneğin “tıp” sözcüğü terim anlamlı değildir. Fakat “tıp” alanına özgü kullanılan “neşter” sözcüğü terim anlamlıdır.

NOTLARIM

MECAZ ANLAM

Bir sözcüğün gerçek anlamını yitirerek kazandığı yeni anlama **mecaz anlam** denir.

- Yaşananlara bu açıdan bakarak sorunları çözemezsiniz.
Mecaz anlam
- Konuklarıyla geçirdiği her an onlara sıcaklığını hissettirdi.
- Oynadığımız futbol ile rakibi sahadan silmeyi başarmıştık.
- Muhabbet koyu olunca vaktin nasıl geçtiğini anlamadık.
- Burası beni açmadı, başka bir yere gidelim.
- Evin bütün işleri onun üzerine yıkılmıştı.

TERİM ANLAM

Bir bilim, sanat, meslek dalıyla ilgili özel ve belirli bir anlamı olan sözcüklere **terim anlamı** sözcükler denir.

PENALTI

Duyduğumuz an aklımıza “ceza atışı” anlamını getirdiğimiz bu sözcük, bir futbol terimidir.

TERİM ANLAM

- Sıfat, fiil, yüklem...
- Nota, es, sol anahtarı...
- Kroki, tuval, palet...
- Skeç, perde, sufle...
- Kare, açı, üslû sayı...
- Beraat, dava, hüküm...

AİT OLDUĞU DAL

- Dil Bilgisi
- Müzik
- Resim
- Tiyatro
- Matematik
- Hukuk

- Köşe vuruşundan gelen topa yükselmek isteyen oyuncuya faul yapıldı.
Terim anlam **Terim anlam**

- Edebiyat dersinde bu hafta ulama konusunu öğrendik.
- Meridyen gök küre üzerindeki hayalî çizgidir.
- Bitkiler fotosentez sırasında karbondioksit kullanarak oksijen üretir.
- Güneş çevresinde dolaşan birçok gezegen vardır.

ETKİNLİK

ETKİNLİK – 1

Aşağıdaki cümlelerde kullanılan “okumak” sözcüğü ile anlamlarını eşleştiriniz.

- 1 Yaşadıklarının onu nasıl etkilediği yüzünden okunuyor.
- 2 Onun okuması için tüm eş dost seferber olmuştu.
- 3 Usta sanatçı, eserini kusursuz okuyarak dinleyicileri âdeta büyüledi.
- 4 Bulmaca Kulesi’ndeki çocuklar haritada gizlenen şifreyi okumayı başardı.

- A Bir konuyu öğrenmek için okulda, bir öğretmenin yanında veya yazılı şeyler üzerinde çalışmak, öğrenim görmek
- B Bir şeyin anlamını çözmek
- C Yazılmış bir metnin iletmek istediği şeyleri öğrenmek
- Ç Bazı belirtilerle bir anlamı, gizli bir duyguyu anlamak, kavramak
- D Şarkı, türkü vb.ni sesli olarak nağme ile söylemek

1.

2.

3.

4.

ETKİNLİK – 2

Aşağıdaki cümlelerde altı çizilmiş sözcüklerin gerçek anlamlı mı, mecaz anlamlı mı olduklarını karşılıklarına yazınız.

- 1 Müziğe olan düşkünlüğü sayesinde birçok aleti çalmaya başladı.
- 2 Bahçelerinde açan ilk çiçeği öğretmenine vermek için kopardı.
- 3 Kardeşlerden en küçüğü, herkesten daha cesur bir çocuktu.
- 4 Sanata ve spora ilgi gösteren parlak bir nesil yetiştiriyoruz.
- 5 Olgunlaşmadan topladığı erikler, ekşiliğinden yenmiyordu.
- 6 Yetenekli sporcularımız ilgisizlik sebebiyle harcanıyor.
- 7 Yıllarca onun bunun sırtından geçinmeyi başardı.
- 8 Başına darbe almamak için son anda hamle yaptı.
- 9 Çevrendekileri karalayarak bir yere varamayacağını anlamalısın.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ETKİNLİK – 3

Aşağıdaki cümlede yer alan terim anlamlı sözcüklerin altını çiziniz ve hangi alana ait olduğunu yazınız.

- 1 Son dakikada attığı üçlük ile takımının kazanmasını sağladı.
.....
- 2 İlk perde bitince dışarıya çıkıp hava aldılar.
.....
- 3 TÜİK'in verdiği bilgilere baktığımızda enflasyonun arttığını görüyoruz.
.....
- 4 Stetoskoplar kullanılırken hasta, derin nefesler alıp vermelidir.
.....
- 5 Yunus Emre, şiirlerinde didaktik öğelere sıkça yer vermiştir.
.....

ETKİNLİK – 4

Aşağıdaki cümlede yer alan mecaz anlamlı ifadeleri bulup boşluğa yazınız.

- 1 Çocuğa söylediği sözler çok ağır gelmiş olmalı.
.....
- 2 Artık bu tip sözlerle hepimizin karnı tok.
.....
- 3 Bu kadar sıcak bir karşılamayı beklemiyordum.
.....
- 4 Sınavda çok hata yapınca babam bizi fırçaladı.
.....
- 5 Durup dururken çocuğun kalbini neden kırdın?
.....
- 6 Ağır hareket edince teknik direktör kızdı.
.....
- 7 Bu çocuk daha pişmemiş, fazla güvenmeyin.
.....
- 8 Dayım gerçekten çok ince bir insandır.
.....
- 9 Bir saattir boş konuştuğunun farkında mısın?
.....
- 10 İnsanların üstünden geçinmeyi bırak artık.
.....

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük gerçek anlamıyla kullanılmamıştır?

- A) Seninle buluştuğumuz o parkı, dün gibi hatırlıyorum.
- B) Zamanın ötesinde, başarılı bir eser yazmıştı genç şair.
- C) Ona öğretilenleri sindirmiş ve bir bir uygulamıştı.
- D) Yine o eski konulardan bahsedip hepimize sırayla bakmıştı.

2. • Az ileride birkaç genç, ayaküstü sohbet ediyordu.
• Yangın, ormandaki genç ağaçlara da hayli zarar verdi.
• Emekli olup bu köye yerleşmesi, genç kalmasını sağlamış.
• Konunun uzmanı, gençlerle bir sohbet gecesi düzenliyor.
• Genç Türkiye, bu savaş ortamından olabildiğince kaçınmıştı.

Bu cümlelerde “genç” sözcüğü kaç farklı anlamda kullanılmıştır?

- A) 2 B) 3 C) 4 D) 5

3. Aşağıdakilerin hangisinde terim anlamı bir sözcük kullanılmıştır?

- A) Elimizde yeşeren umutlarımızla alacakaranlıkta yola çıkmıştık.
- B) Yapılacak araştırmalarla fay hatları derinlemesine incelenecek.
- C) Sonunu düşünmeden giriştiğimiz bu uğraş, hepimizi yordu.
- D) İp üzerinde dengesini sağlamak için eline bir sırk almıştı.

4. “Çiğ” sözcüğü hangisinde gerçek anlamının dışında kullanılmıştır?

- A) Bu çiğ hareketleriyle asla bizim aramızda yeri olamazdı.
- B) Çiğ süt fiyatına önümüzdeki günlerde zam gelecektir.
- C) Önümüze koyduğu etler, yenmeyecek kadar çiğdi.
- D) Kahvaltısının vazgeçilmezleri, çiğ domates ve birkaç zeytindi.

5. Aşağıdakilerin hangisinde altı çizili sözcük verilen anlamıyla uyuşmamaktadır?

Cümle	Anlam
A) <u>Kor</u> yanaklarına gözyaşları düşüyordu bir bir.	İyice yanarak ateş durumuna gelmiş.
B) Henüz yirmisinde, <u>atik</u> , zıpkın gibi delikanlıydı.	Çabuk davranan, çevik.
C) Elli milyon dolar değerinde <u>külçe</u> altın çalmışlar.	Eritilip kalıba dökülmüş olan.
D) Bu <u>zaferden</u> sonra kendisine “mareşal” ünvanı verildi.	Savaşta kazanılan başarı.

6. Geldiğimizi ---- söylemeden şehrin ---- sokaklarında dolaşır ---- birer birer ---- yaşadık.

Bu cümlede boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

- A) herkese – sessiz – umutlarımızı – yine
- B) kimseye – ıssız – anılarımızı – tekrar
- C) hiçbirine – gürültülü – hayallerimizi – sorarak
- D) hepsine – amansız – akrabalarımızı – ziyaret edip

7. Aşağıdakilerden hangisinde mecaz anlamı bir sözcüğe yer verilmemiştir?

- A) En zor anımızda, umutlarımızı yeşerten konuşmalar yapardı.
- B) Bu oyunda yanan çocuk, hemen ebe olmak zorundadır.
- C) Bu ağaç, ilk meyvesini elli yıl sonra verebiliyormuş.
- D) Tek isteği, hayatta her anlamda kendine yeten birisi olmaktır.

8. “Deneme” kelimesi aşağıdakilerden hangisinde terim olarak kullanılmıştır?

- A) Edebiyatımızda denemeye yeterince önem verilmiyor nedense.
- B) Model uçağın henüz deneme aşamasında olduğu kaydedildi.
- C) Yeni öğretmenimiz bizi deneme adına farklı sorular soruyordu.
- D) Öğrendiği hemen her konuda kendini denemeye gayret gösterir.

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sözcüklerin tümü gerçek anlamlıdır?

- A) Askerliğini Ankara’da yapan Erkan eniştem her fırsatta anılarını anlatır.
- B) Taze fikirleriyle her zaman diğerlerinden farklı olduğunu gösterir.
- C) Öğrenciler sınav yaklaştıkça kara kara düşünüyordu.
- D) Yaptığımız işin kaymağını yine onun gibiler yiyecek anlaşılan.

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde terim anlamı bir sözcüğe yer verilmemiştir?

- A) Davanın sonucunun açıklanması için herkes ayağa kalkmıştı.
- B) Yarışmayla belirlenen üç kişi, ıssız bir yere bırakılacakmış.
- C) Türkiye, üç tarafı denizlerle çevrili bir yarımadadır.
- D) Gelişen ani atakta yan hakem, ofsayt bayrağını kaldırdı.

11. “Çay” sözcüğü aşağıdakilerin hangisinde “misafirlerin ağırlandığı toplantı” anlamında kullanılmıştır?

- A) Türkiye’de çay üretimi Zihni Derin’in çabalarıyla başlamıştır.
- B) Taziye için gelenlere ev sahipleri tepsi tepsi çay dağıttı.
- C) Artık bu çay davetlerinden sıkılmış, yeni çevreler arıyordu.
- D) Çayın yetişmesi için iklimin çok yağışlı olması gerekir.

12. Aşağıdakilerin hangisinde “bir şeye rastlayan zaman” anlamına gelen bir sözcük kullanılmıştır?

- A) Yaşamın yaz mevsimi gençliktir.
- B) Sevdiği meyveleri dalından koparıp yedi.
- C) Gelir herhâlde beklediğimiz o günler.
- D) O sırada kapıda beliriveren adamı görmemişti.

Mozaik Yayınları
8. Sınıf
Türkçe Soru Bankası
Sayfa 19 – 24
Arasındaki
Test -1, Test - 2 ve Test 3’ü
Çözebilirsiniz.

8.2.5. : Kelimeleri anlamlarına uygun kullanır.

8.3.5. : Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.

Video Konu Anlatım
İçin Karekodu Okutunuz.

mozaik yayınları

SÖZCÜKTE ANLAM

SÖZCÜKLER ARASI ANLAM İLİŞKİLERİ – 1

EŞ ANLAMLI (ANLAMDAŞ) SÖZCÜKLER

Yazılışları ve okunuşları farklı olmasına rağmen tam olarak aynı anlamı taşıyan sözcüklere, **eş anlamlı sözcükler** denir.

Aşağıdaki tabloda eş anlamlı sözcükler gösterilmiştir.

Sözcük	Cümle	Mısra	Edebiyat	Fiil
Kelime	Tümce	Dize	Yazın	Eylem

- Bu dosyayı ivedi bir şekilde imzalayıp bana getirin. (acele)
- Her birey üstüne düşen sorumluluğu yerine getirmelidir. (fert)

Eş anlamlı sözcükler, birbirlerinin yerine kullanılabilir.

- Size bir hatıramı anlatayım.
Size bir anımı anlatayım.
- Deneyimlerimi size yavaş yavaş aktaracağım.
Tecrübelerimi size yavaş yavaş aktaracağım.
- Sorularınızın cevabını birazdan vereceğim.
Sorularınızın yanıtını birazdan vereceğim.

Bir sözcüğün eş anlamlısı, kullanıldığı cümleye göre değişebilir.

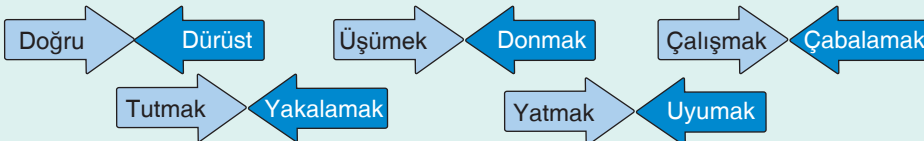
- Aldığım gömleğin kolları bol geldi. (Buradaki “bol” sözcüğü, “geniş” anlamında kullanılmış.)
- Burada Antep fıstığı bol bulunur. (Buradaki “bol” sözcüğü “çok” anlamında kullanılmış.)

YAKIN ANLAMLI SÖZCÜKLER

Anlam olarak birbirine benzese de tam olarak aynı anlamı karşılamayan, aralarında anlam ayrıntısı bulunan sözcüklere, **yakın anlamlı sözcükler** denir.

Örneğin “yalan” ve “yanlış” sözcükleri anlam olarak birbirine benzer. Bu sözcükler, yakın anlamlıdır. Çünkü yalan olan her söz, yanlıştır. Ancak yanlış olan her söz, yalan anlamına gelmez. Dolayısıyla bu sözcükler tam olarak aynı anlamı karşılamaz.

Aşağıdaki tabloda yakın anlamlı birkaç sözcük gösterilmiştir.

BİLGİ KUTUSU

Bir sözcüğün eş anlamlısı kullanıldığı cümleye göre değişebilir. Sözcüğün cümlede kullanıldığı anlama ve cümle bütünlüğüne bakmalısınız.

Örnek:
“Biletler kısa sürede tükendi.” cümlesinde “tükendi” sözcüğü yerine “bitti” sözcüğünü getirebilirken
“Kutlama programımız bitti.” cümlesinde “bitti” sözcüğü yerine “tükendi” sözcüğünü getiremeyiz.

UYARI

Bir sözcüğün yakın anlamlısı kullanıldığı cümleye göre değişir. Örneğin “uyumak” ve “yatmak” yakın anlamlı sözcükler olsa da “Geç uyudum.” ve “Tatil planımız yattı.” cümlelerinde yakın anlamlı olarak kullanılmamıştır.

İŞARETLİYORUM

Aşağıdaki sözcüklerden diğerleriyle yakın anlamlı olmayı işaretleyiniz.

- Basmak - Dağıtmak -
○ ○
Ezmek - Çiğnemek
○ ○

NOTLARIM

BİLGİ KUTUSU

Bir sözcüğün olumsuz, onun zıt anlamlısı değildir.

Örnek:

- “Akıllı” sözcüğünün olumsuzu “akılsız”, zıt anlamlısı ise “deli” sözcüğüdür.
- “Gelmek” sözcüğünün olumsuzu “gelmemek”, zıt anlamlısı ise “gitmek” sözcüğüdür.

EVET / HAYIR

“Hiç utanmıyor, ne kadar yüzsüz bir adam!”

“Adamın yüzü bana çok tanıdık geldi.”

cümlelerinde altı çizili sözcükler birbirinin eş seslisi değildir.

☒ EVET

☐ HAYIR

BİLGİ KUTUSU

Bir sözcüğün gerçek anlamı ile mecaz anlamı arasında sesteşlik özelliği aranmaz.

ZIT (KARŞIT) ANLAMLI SÖZCÜKLER

Karşit kavramları karşılayan, anlamları bakımından birbirleriyle çelişen sözcüklere **zıt anlamlı sözcükler** denir.

Aşağıdaki tabloda yer alan sözcükler zıt (karşit) anlamlıdır.

Bir sözcüğün zıt anlamlısı, kullanıldığı cümlelere göre farklılık gösterebilir.

- Elindeki ince kitabı haftalardır okuyup bitiremedi. (Bu cümledeki “ince” sözcüğünün zıt anlamlısı, “kalın” sözcüğüdür.)
- Davranışları, onun ince bir insan olduğunu gösteriyor. (Bu cümledeki “ince” sözcüğünün zıt anlamlısı, “kaba” sözcüğüdür.)

Sözcükleri zıt (karşit) anlamlı kabul edebilmemiz için sözcüklerin her ikisinin de gerçek ya da mecaz anlamlı olması gerekir.

- Elektrikler kesildiği için her yer karanlık. (“Karanlık” sözcüğü gerçek anlamda kullanılmış.)
- Çocuğun kötülükten uzak, aydınlık bir yüzü vardı. (“Aydınlık” sözcüğü mecaz anlamda kullanılmış.)

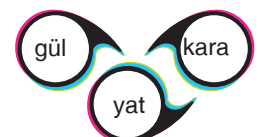
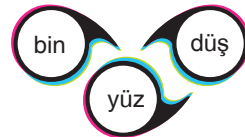
ÖĞRENİYORUM

Aşağıdaki tabloda geçen sözcüklerin sırasıyla olumsuzunu ve zıt anlamlısını karşısında verilen boşluğa yazınız.

Sözcükler	Olumsuzu	Zıt Anlamlısı
Kaybetmek		
Konuşmak		
Neşeli		
Küsmek		
Başlamak		

EŞ SESLİ (SESTEŞ) SÖZCÜKLER

Yazılış ve okunuşları aynı, anlamları birbirinden tamamen farklı olan sözcüklere **eş sesli (sesteş) sözcükler** denir.

Şapka (düzeltme – inceltme) işareti (^) olan sözcükler ile şapka işareti olmayan sözcükler arasında sesteşlik özelliği aranmaz. Çünkü bu sözcüklerin hem yazılışı hem okunuşu farklıdır.

- Hala – hâlâ, aşık – âşık, kar – kâr, adet – âdet...

ETKİNLİK

ETKİNLİK – 1

Aşağıdaki bulmacada yukarıdan aşağıya, soldan sağa; “Kalp, dil, hasret, ikaz, anlam, yararlı” sözcüklerinin eş anlamları gizlenmiştir. Bu sözcükleri bulmacadan bulunuz.

F	A	Y	D	A	L	I
İ	L	K	Ö	U	İ	L
L	İ	A	Z	F	S	I
O	S	Y	L	A	A	K
Y	Ü	R	E	K	N	E
U	R	A	M	A	N	A
N	Ü	U	Y	A	R	I

ETKİNLİK – 2

Aşağıdaki şarkı sözlerinde geçen “sesteş” sözcüklerin altını çiziniz.

Yürüyorum düş bahçelerinde
Gördüm düşümden büyük bahçe yok
Yüreğimin kuşları konmuş telgrafın tellerine
Neşesi gurbet selamlarından çok

A benim dilsiz dillerim
A benim sessiz ellerim
Yakala saçından, tut hayatı

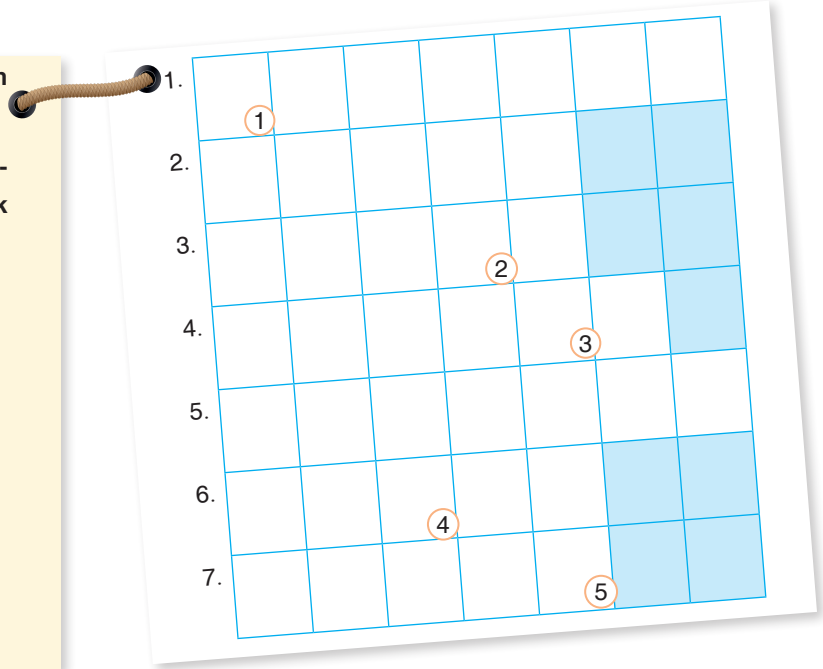

ETKİNLİK – 3

Yandaki bulmacayı, verilen yönergeye uygun olarak doldurunuz.

Kutucukları doldurduktan sonra numaralı anahtar harfleri sırasıyla birleştirip anahtar sözcük kısmına yazınız.

1. Kabiliyet sözcüğünün eş anlamını yazınız.
2. Hür sözcüğünün eş anlamısını yazınız.
3. Taze sözcüğünün zıt anlamısını yazınız.
4. Cimri sözcüğünün zıt anlamısını yazınız.
5. Konuk sözcüğünün eş anlamısını yazınız.
6. Teklif sözcüğünün eş anlamısını yazınız.
7. Sığ sözcüğünün zıt anlamısını yazınız.

ANAHTAR SÖZCÜK

1.	2.	3.	4.	5.
----	----	----	----	----

ETKİNLİK – 4

Aşağıdaki sözcükleri yakın anlamlıları ile eşleştiriniz.

1. Bakmak
2. Çevirmek
3. Dost
4. Usanmak
5. Yollamak
6. Uğraşmak

- A. Seyretmek
- B. Göndermek
- C. Durmak
- Ç. Arkadaş
- D. Döndürmek
- E. Sıklamak
- F. Didinmek

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.

1. Bu iş yerinde itibar görmek istiyorsanız var gücünüzle çalışmanız gerekmektedir.

Bu cümledeki altı çizili sözcüğün eş anlamlısı aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Şair, şiirinde İstanbul'un bilinmeyen semtlerini dile getirmeyi amaçlamıştır.
B) Bu şehrin insanları, hakikaten çok dürüst ve samimi insanlardı.
C) Düşüncelerimizi dile getirirken karşımızdakini kırmaya özen göstermeliyiz.
D) Erdemli insanlar, saygınlığını yitirmekten korkan insanlardır.

2. I. Doğa, bizim için en güzel şartlarını her zaman sunmuştur.

II. Genç adam, ayakkabılarını bağladıktan sonra koşmaya başladı.

III. Bir dilin ağız özelliklerinin bilinmesi gençler açısından oldukça önemlidir.

IV. Rize'de geçen yıl meydana gelen sel, birçok insanı maddi açıdan zarara uğratmıştı.

Numaralanmış cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük eş seslidir?

- A) I B) II C) III D) IV

3. Gençlik yıllarımızda ben ve Ahmet güzel para kazanıyorduk.

Bu cümledeki altı çizili sözcüğün karşıt anlamlısı aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Ondan yıllardır duymadığı kötü söz kalmamıştı ama bu yaptığı hakaret bardağı taşırmıştı.
B) Elindeki az parayla ne yapacağına karar veremiyor, uzun uzun düşünüyordu zavallı adam.
C) Adıyaman'a giderken yol üzerinde çok güzel bir manzara gördük ve o manzara eşliğinde çay içtik.
D) Bugün Türkçe öğretmenimizin işlediği ders keyifli geçti ve ben konunun tamamını anladım.

4. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde zıt anlamlı sözcükler bir arada kullanılmıştır?**

- A) İşe giderken yavaş, işten dönerken hızlı adımlar attı.
B) Yüce dağ başında kardım, eridim; keman kaşlı güzel yârim.
C) Gönül bir güzeli sevmiş, benim bunda günahım var mı?
D) Elbet sizin de kendinize göre planlarınız vardır, buna itiraz etmiyoruz.

5. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcüğün eş seslisi yoktur?**

- A) Çanakkale Savaşı'nda 57. Alay eşsiz bir kahramanlık örneği sergiledi.
B) Bu konudaki sabır ve özverinize hayran olmamak mümkün değil.
C) Olayın yaşandığı an içimden herkese kızmak gelmişti ama tuttum kendimi.
D) Bu ay bütün planlarımızı gerçekleştirip kendimize vakit ayırmak istiyoruz.

6. • Küçük kızın kolundaki ben, arkadaşının dikkatini çekmişti. (derideki küçük leke)
• Bugün gideceğiniz gösteriye ben de sizinle gelmek isterim. (birinci tekil kişi zamiri)

Bu örneklerde kullanılan "ben" sözcüğünde sesteşlik özelliği bulunmaktadır.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sesteş bir sözcük kullanılmamıştır?

- A) Yüzme dalında şampiyon olan genç, çalışmalarına ara vermeden devam etti.
B) Dün, okuldan eve gelirken öyle bir dolu yağdı ki çantadaki defterler bile ıslandı.
C) El elin eşeğini türkü çağırarak arar, demiş atalarımız.
D) Masanın üzerinde kirli bir bardak kalmıştı.

7. İşlerinizi yaparken daha hareketli olmanızı istiyorum.

Bu cümledeki altı çizili sözcüğün zıt anlamlısı aşağıdaki cümlelerin hangisinde kullanılmıştır?

- A) Edebiyat konusunda etkin olan genç yazar, her geçen gün kendini geliştiriyordu.
- B) Bu kadar durgun olduğunuzu bilseydim sizin için farklı bir planlama yapardım.
- C) Fedakârlık yapan bireyler, sonunda istedikleri başarıyı elde edecektir.
- D) Genç ressam, son eserinde hayvan figürlerine de yer vermeyi tercih etmiş.

8. I. Seda Öğretmen'in öğrencilerine verdiği ödül, onları çok mutlu etti.
- II. Şair, şiirin son kıtasında yüreğindeki acıları ustalıklı dille getirmiş.
- III. Türkçenin gramer kurallarını bilmek hepimiz için çok önemlidir.
- IV. Aldığımız ürünler sağlam çıkmayınca onları iade etmek zorunda kaldık.

Numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) I numaralı cümledeki "ödül" sözcüğünün zıt anlamlısı "ceza" sözcüğüdür.
- B) II numaralı cümledeki "dil" sözcüğü eş sesli bir sözcüktür.
- C) III numaralı cümledeki "önemli" sözcüğünün anlamdaşı "mühim" sözcüğüdür.
- D) IV numaralı cümledeki "sağlam" sözcüğünün zıt anlamlısı "dayanıklı" sözcüğüdür.

9. Benim gönlüm bir yağmur misali

I

Dökülür yürekte ele

II

Sen bir sevdanın harap düşmüş hâli

III

Ben de göklerde kaybolan bir kuş misali

IV

Bu şiirdeki numaralanmış sözcüklerden hangisinin sesteşi vardır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

10. Son toplantıda ürünler için yaptığınız teklifi değerlendireceğiz.

Bu cümledeki altı çizili sözcüğün eş anlamlısı aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Size sunulan önerileri neden geri çevirdiğinize bir türlü anlam veremedim.
- B) Ahmet Bey, önümüzdeki hafta yüzme kursuna katılmayacağını söyledi.
- C) Saatin bu kadar geç olduğunu fark etseydim hemen çıkıp gelirdim yanınıza.
- D) İşe aldığımız genç, zamanının çoğunu gereksiz işlerle geçiriyor.

11. Soldan sağa ve yukarıdan aşağıya sözcükler yazılan bulmaca aşağıda verilmiştir.

Ç	D	Z	M	K	Ğ	Ü	İ	F
M	B	R	E	S	İ	Ç	J	T
E	Y	T	Ö	R	E	N	E	A
R	N	D	S	F	F	N	R	Y
T	Ö	V	Z	I	P	Y	Z	Ç
E	G	Ü	V	E	N	L	İ	K
B	K	M	B	R	L	F	B	S
E	R	S	İ	E	M	Ğ	Z	G

Bu bulmacada aşağıdakilerden hangisinin eş anlamlısı yoktur?

- A) Emniyet
- B) Demir yolu
- C) Rütbe
- D) Merasim

Mozaik Yayınları
8. Sınıf
Türkçe Soru Bankası
Sayfa 25 – 30
Arasındaki
Test -4, Test - 5 ve Test - 6'yı
Çözebilirsiniz.